

Geen Lotus zonder modder

Wanneer we vol bewondering naar een oude 12e-eeuwse Chinese celadon vaas kijken van de Song-dynastie, wat treft ons dan het meest? Haar vorm? Het evenwicht tussen stabiliteit en verfijning, de zachte kleur van jade, helder als het maanlicht of haar gecraqueleerde textuur, glad en robuust met hier en daar een weinig onvolkomenheid? Doorheen haar transparantie vermoeden we de hand van haar maker, zijn inspanningen bij het delven en het kneden van de klei, de bewegingen van het pottenbakkerswiel. De gloed en de warmte van de oven zijn voelbaar tot vandaag waarbij de lange sliert van notabelen, keizers en opdrachtgevers de revue passeren. In onze verbeelding gaan we de weg van de vaas en komt het verleden steeds dichterbij.

Ook hier verzacht de tijd de dingen, rondt ze af en maakt ze weerbaarder, zoals de natuur de ruwe rotsen langzaam erodeert tot gepolijste oppervlakken waar de elementen minder vat op hebben. Vele eeuwen hebben hun sporen nagelaten om deze vaas de patina te geven waarin het nieuwe en het oude zich vermengen, en de vergankelijkheid plots springlevend wordt.

Deze tijdloze schoonheid staat in schril contrast met sommige nieuwe creaties in de keramiek. Wat ontbreekt? Wat missen we? Wat vinden we wel terug in oude en niet in vele hedendaagse werken? Dat een werk al dan niet de nodige doorkijk biedt naar zijn oorsprong is niet doorslaggevend, want vele nieuwe werken hebben deze eigenschap ook. Maar wat ligt dan wel aan de basis van het verschil? Is de erosie door de tijd de voornaamste factor? Of zou hetzelfde karakter, dezelfde schoonheid bij zijn oorsprong al aanwezig zijn? Is het basismateriaal bepalend, of de gesteldheid van de maker?

Feit is dat klei als grondstof vandaag door industriële verwerking zodanig is verfijnd dat er weinig overblijft van haar oorspronkelijk karakter. Uiteraard heeft dit zijn weerslag op het uiteindelijke resultaat, maar een even belangrijk aspect is de wijze waarop men het materiaal en de elementen benadert en tot zijn recht laat komen. Het gemis is dus blijkbaar een teveel aan menselijke tussenkomst, aan culturele verfijning en perfectie waarbij te weinig aandacht gaat naar het spontane, het accidentele en het behoud van het natuurlijke karakter van de het materiaal.

Dit in tegenstelling tot de benadering waarbij de drang naar perfectie de toonaangevende rol speelt, waarin de materie toegedekt wordt onder de mantel van de ratio, het verstand

Historisch vinden we van deze laatste reeds vroeg sporen in het westerse denken en in de kunst. Van Plato tot Descartes, van het joods-christelijk denken, het mensbeeld in de renaissance tot het conceptuele in de hedendaagse kunst

In vele oude Chinese keramische werken beïnvloed door het taoïsme en het Boeddhisme waait er een heel andere wind en heeft de natuur een voornamere plaats en is het accidentele, het niet-zuivere, het onvolmaakte een deel van de totaliteit. Het is geen kwestie van en/of maar een terzelfdertijd ontstaan en vergaan. Natuur, het lichaam, materie en geest zijn één omdat dit alles deel uit maakt van het grote kosmisch gebeuren. Net zoals de lotus niet kan ontstaan zonder de modder en deze laatste in zich het zaad draagt van de lotus is het naast elkaar bestaan van beide en hun onderling afhankelijkheid geen dualistisch treffen maar een continuüm, en in elkaar grijpen. Het één kan niet bestaan zonder het andere.

In deze harmonische ordening zijn de ogenschijnlijke tegenstrijdigheden niet langer apart van tel. Natuur versus cultuur, lichaam versus geest, kracht tegenover zachtheid, dynamiek en rust, het mannelijke en vrouwelijke, al deze aspecten zijn niet langer gescheiden maar beïnvloeden elkaar en gaan naadloos in elkaar over. Van dit alles getuigen de beste keramische werken van deze bloeiende periode.

Zulke creaties werpen voor de toeschouwer niet langer hun tegendeel op maar brengen de geest tot rust omdat er niets aan toe te voegen is en tegelijkertijd niets is wat we er kunnen van wegnemen. Ze zijn de uitdrukking van ware kunst zoals het leven imperfect en daarom perfect.

Geert Van der Borcht